No. 2238 Zaterdag 27 November 1926. 43ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: Pastorie Otrabanda
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f.0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Een ernstige zijde VAN HET salaris-vraagstuk.

Wij hebben reeds een en ander over het salaris- vraagstuk geschreven. Een ernstige zijde blijft nog te bespreken over.

Volgens onze christelijke beginselen, met zooveel klaarheid door Leo XIII in zijn Encicliek *„Rerum Novarum"* uitgedrukt, *moet het loon voldoende zijn voor het levensonderhoud van een matigen, oppassenden werkman.*

Dit beginsel moet echter niet op zich zelf beschouwd worden, maar in verband met de andere leerstellingen der Encycliek.

Paus Leo XIII zegt daarin.

„dat ieder mensch van nature een eerste recht heeft op het huwelijk", „dat de natuur den vader van een gezin den strengen plicht oplegt zijn kinderen te voeden en te onderhouden."

Men moet dus wel in acht nemen, dat de Paus, toen hij leerde dat het loon voldoende moet zijn voor het levens-onderhoud van den werkman .... sprak van den mensch, zooals de wereld hem kent, met al zijn natuurlijke neigingen, behoeften en verplichtingen,- van den mensch, van wien men veronderstellen moet, dat hij op 25-jarigen leeftijd reeds gehuwd is, en derhalve niet alleen voor zich zelven, maar ook voor een gezin te zorgen heeft.

Aldus ongeveer Mgr. Keane in zijne *„Toelichting op de Encycliek „Rerum Novarum."*

Ziedaar het christelijk beginsel.

En nu de praktijk.

Veronderstel dat, zooals wij hebben aangetoond in ons eerste artikel, het loon of het salaris niet voldoende is, om aan al deze natuurlijk eischen en behoeften op redelijke wijze te voldoen, wat zal daarvan het gevolg zijn?

Dan zal zich al heel licht het geval kunnen voordoen, dat de ongehuwde, uit vrees van met zijn salaris of loon zijn huisgezin niet op behoorlijke wijze te kunnen onderhouden, van het huwelijk afziet, tot nadeel van hem zelf en van de maatschappij;- en dat de gehuwde, door diezelfde vrees gedreven, met alle geoorloofde of ongeoorloofde middelen de lasten van het huwelijksleven zoo gering mogelijk zal trachten te maken.

Mag een werkgever, hetzij dan gouvernement, of particulier, in zoo iets meewerken?

In geenen deele.

Dat zou tegen alle christelijke beginselen indruischen.

Evenmin als men, om wille van die christelijke, die in den grond der zaak natuurrechtelijke beginselen zijn, bij het verhuren van een huis, den eisch mag stellen van een gezin zonder kinderen, mag een werkgever dien eisch stellen, of door een te gering loon zulke toestanden bevorderen en in de hand werken.

En toch gebeurt dit, helaas, nog maar al te dikwijls.

Ieder mensch heeft nu eenmaal van nature *recht* op het huwelijk; — en daardoor van nature ook den *plicht* zijn huisgezin te onderhouden. Dat recht en die plicht moeten door eenieder geëerbiedigd worden; en het staat niemand vrij maar willekeurig daarop inbreuk te maken.

Het gouvernement op de eerste plaats niet.

En ook een particulier niet, — waarvoor het gouvernement, dat de natuurlijke beschermer moet zijn van eenieders rechten, met alle zorg te waken heeft.

Als wij al deze zijden van het vraagstuk, dat thans meer dan ooit actueel en urgent is, nauwkeurig en aandachtig beschouwen, dan lijdt 't geen twijfel meer, of een deugdelijke herziening der thans geldende salarissen is een dringende eisch, waarvoor wij de samenwerking van Bestuur en Raad dringend inroepen.

Salaris-Verhooging

Memorie van Antwoord.

De Gouverneur heeft het Voorloopig Verslag van den K. R. op het voorstel tot verhooging van de Salarissen van *eenige hoofd-ambtenaren* ter kennis van den Minister van Koloniën gebracht.

Z. E. de Minister verklaart accoord te gaan met den Raad, die meent, dat gezien de tijdsomstandigheden, het beter is de inkomsten van de hoofdambtenaren te verhoogen door duurtebijslag.

Z. E. kan zich echter niet vereenigen met het voorstel, om ongeacht de beteekenis van het ambt, alle hoofden van departementen een duurte-bijslag van f 1000 te geven.

Evenals bij de ambtenaren met een salaris van f 6000 en minder, moet er verschil gemaakt worden.

Daarom neemt de Gouverneur het ingediende voorstel terug en dient een ander in.

***

Wat onaangenaam aandoet in deze „Memorie van Antwoord" en zeer zeker groote ontevredenheid zal wekken, is het feit dat de door den Raad in het „Voorloopig Verslag" gemaakte op- en aanmerkingen zelfs geen antwoord worden waardig gekeurd, en er ook in het nieuwe voorstel totaal geen rekening mee gehouden is.

De Raad verlangt duurte-toeslag *over de geheele linie.* → dus ook aan den Inspecteur van het Onderwijs, die niet vermeld was in de Memorie van Toelichting. Geen woord erover in de M. v. A. waarom deze hoofdambtenaar was uitgesloten.

En het

Nieuwe Voorstel

dat kredieten aanvraagt om aan *eenige* hoofdambtenaren een duurte-bijslag van 10 percent van de organieke salarissen te kunnen geven, terwijl het krediet voor de persoonlijke toelage aan den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst wordt afgevoerd, kikt er evenmin over; — geeft ons veel eer reden om te veronderstellen, dat met die *eenige* hoofdambtenaren wederom dezelfde bedoeld zijn, als in de ontwerp-verordening van d. d. 28 Juli ll.; dat dus andermaal de Directeur v. h. Onderwijs is uitgesloten.

Eenige leden van den K. R. hadden in het Voorloopig Verslag verzocht — en de overige leden sloten zich daarbij aan en ondersteunden het verzoek,- om bij Nota van wijziging, een voorstel te wil[illegible] doen met terugwerkende kracht, [illegible]nde 1 Juli 1926, om aan den Apostolisch Vicaris en de R. K. Geestelijken van den 2den rang eveneens een duurte-toeslag toe te kennen.

Ook hieromtrent vernemen wij niets in het nieuwe voorstel.

Het gaat toch niet aan, om hetgeen de Raad op redelijke gronden meent te moeten voorstellen, maar voor kennisgeving aan te nemen, zonder met een enkel woord ervan te gewagen. De manier om met den Raad tot een vruchtbare samenwerking te geraken, is anders.

Zonder de opinie van den Raad in dezen te kennen, meenen wij dat het niet twijfelachtig kan zijn, of het nieuwe voorstel zal wederom een doodgeboren kindje blijken.

En daarmee wordt dus de door den Minister, Gouverneur en Raad noodig geoordeelde salarisverhooging wederom op de lange baan geschoven.

Curaçaosche Ditjes en Datjes.

Zat op mijn pleintje tusschen de San Willibrordsche cactussen Donderdag ochtend, 18 Nov. l.l. zoo wat tegen 'n uur of acht, toen plots dreunend gepoef de met waterdamp geladen atmosfeer doorboemde.

Scamp, mijn fox, die lag te philosopheeren, spitste z'n ooren, en keek me aan met groote schrikoogen.

Hou je maar kalm, ouwe, 't is de „Sumatra" maar.

En 't was 'm.

Was ik nu alleen maar onder-de-streep-causeur, of alleen maar reporter v. d. „Amigoe", dan had 't al heel raar moeten loopen, als ik niet vóór klokslag 12 dien dag mijn mannetjes die ik hebben moest, had geinterviewd, en met mijn notities in binnenzak van mijn colbertje, de valreep v. d. "Sumatra" weer was afgedaald.

Maar heb, Goddank, nog 'n heeleboel andere dingen te doen van veel grooter aanbelang en gewicht; dies bleef ik plichtmatig op mijn buitenpost, en wielde eerst Maandag naar stad, om als persman aan boord te gaan van den nieuwsten en modernsten kruiser van onze roemruchte Marine, H. M's „Sumatra".

Wat 'n kolossus!

Wat 'n verschil met de mij zoo dierb're K XIII!

Doet je denken aan 'n olifant en 'n mug.

Heb in mijn Bovenwindsche jaren, met heel wat hollandsche oorlogsschepen kennis gemaakt.

Daar had je de „Suriname", 'n zeilfregat met stoomvermogen, commandant ....? ik weet 't heusch niet meer; „de Zeeland", commandant Kolonel, Ellis, de latere minister v. Marine; de „Kortenaer" commandant Kolonel Kardinaal met de officieren van gezondheid, Portengen en van Trotsenburg, aan boord, die op 't dokterlooze St. Eustatius zich in die dagen onsterfelijk verdienstelijk gemaakt hebben.

Herinner me nog zeer goed, dat de bijna jaarlijksche bezoeken van onze oorlogsschepen aan de Bovenwindsche eilanden, vooral voor ons hollanders op St. Eustatius, als 'n oase waren in 't monotone geestdoodend leven op de eertijds zoo bloeiende, tierige „Golden Rock."

Pende indertijd over zoo'n welkom bezoek zoo ongeveer 't volgende:

Wij schrijven den 13den Mei van het jaar onzes Heeren 1905.

't Is Zaterdag ochtend half 8.

Druilig weertje.

Man of war ahoy!

Aan den groezeligen horizon teekent zich af 'n bonkerige massa met 'n rookpluim.

Van alle kanten komen groote en kleine Statianen toegestroomd.

Hier en daar flappert reeds 'n vlag omhoog.

Om half 10 'n plof, alsof er 20 man tegelijk over boord vielen.

Admiraal „de Kortenaer" was voor 'n dag of wat op onze ree te gast.

'n Sloep zwaait als 'n meeuw de voorplecht om.

Officier met sabel springt aan land, om den gezaghebber te begroeten.

'n Eerewacht van openmondige, bewonderende blackies verdringen zich rond 'm, 't is vooral de sabel die 't 'm doet.

'n Beetje later komen de Jantjes, en die brengen leven in de brouwerij, leven en gloed in de immer zoo droogstoppelige atmosfeer van ons minstens 100 jaar ten achter stukje rots.

Eerst naar de „Quill" en den krater in, dat staat als 'n paal boven water, moge 't tropische zonnetje ook al zengen en meniën hun gespierde nekken, en hun verdacht links bollende koonen.

En dan komen ze terug met 'n vaartje, nog zoo frisch als 'n hoen, immer dampende als hijmachines onder vollen stroon.

Hier kuieren ze gearmd 'n yard binnen, en maken in 't wonderbaarst mengelmoes van Hollandsch-Engelsch de allergalantsche complimenten aan 'n grinnikende, giechelende negerin. Daar geven ze 'n handvol centen aan 'n broekloos pikzwart jochie, om zoo'n machien met twee pijpen te koopen,- weer elders deelen ze gulhartig hun kostbare sigaren uit aan druk gesticuleerende negers, tot dat ze eindelijk 'n rumshop in 't vizier krijgen, en dan ..... neen, daar maar liever 'n sluier over.

En als 't zonnetje niet meer zoo steekt, dan komen de heeren adelborsten uit zee opduiken, tirés à quatre épingles, sommige met geweer, weitasch en patroongordel, Nimrods van top tot teen. Maar nà 'n paar uur dalen ze 't baypad weer af, nat, moe, rood, achter hen 2 blackies den jachtbuit torschend, geen hazen of konijnen ot wilde varkens, maar.... 'n dozijn of wat griezelige krabben.

Anderen voelen meer voor paardrijden.

Dat staat gekleed.

'n Beetje wit om den neus stijgen de heeren te paard.

Hoe ze vaak weer aan boord komen, beschrijf ik liever niet, zeker niet „salonfähig."

Mijn trouwe schimmel-hengst „Sultan" was toen zoo brutaal den adelborst Jhr. van Geen met 'n boogje door de lucht te keilen, hard tegen den wereldbol; de Prins v. Wales had 't 'm niet verbeterd.

En dan die weelde van weer 'ns 'n muziekcorps te hooren blazen, en 't feeërieke genot van 't zoeklichtgespeel!

Daar slaat opeens 'n zee van licht op de tallooze bouwvallen aan de baai op 't West-Indisch Pompeji.

Golven van kokend zilver beuken 't strand.

Nu vliegt er 'n bliksemstraal, breed, hel, oogverblindend ons armzalig bovenstadje in, toch nu fantastisch schoon, ondanks alle verval en ellende.

Daar baadt 't lazaretto, verbanningsoord van levende lijken, zich in 'n oceaan van licht, — nu weer glinsterflonkeren de eenzame graven op 't kerkhof, de eindpaal van al ons lijden, offers en getob.

Daar bliksemt de electrische vonk steigerend omhoog, excelsior, immer hooger, 't met millioenen sterren bezaaid uitspansel in, als om ons te toonen, dat daarboven eenmaal rust en vree zal zijn voor ons, moede pelgrims in dit kortstondig aardsch verblijf vol offer en ellende.

Waarom ik al die herinneringen uit de oude doos ophaal?

Omdat ik 't zoo reuze-jammer vind, dat de „Sumatra" op haar rond-de-wereld-reis, de nu zoo naburige hollandsche eilanden heeft uitgeschakeld.

Juist omdat ze bijna allen, zoo zielig-seniel, aan 't aftakelen zijn, moest 'n reden zijn, om door vertoon van de hollandsche vlag, die eiland-bewoners te toonen dat 't moederland ze nog niet vergeten heeft.

***

Op dien bewusten Maandagochtend — 22 Nov. — naar de Handelskade gebeend, in gezelschap van Pater Verriet, den nieuwen redacteur v. d. „Amigoe", hij in 't wit, ik in 't zwart, met het oog op den 15 mijl langen terugrit per *truck*, naar mijn wigwam tusschen de cactussen.

'n Sumatra-sloep lag aan de kaai gemeerd, vol kisten bier, gemerkt „de Hooiberg."

Dacht eerst aan den Hooiberg van Aruba, maar zoover ik weet woont geen bierbrouwer op dien dicht bewassen top.

In Amsterdam bleek later dat Cambrinus-vocht gebrouwen.

Motorboot, die de bierschuit slepen moest, bleef uit.

Met de twee matrozen, belast met dat transport, 'n praatje gemaakt.

De een, 'n Groninger, was indertijd met de „Friesland" ook hier geweest; maar hij kende Curaçao bijna niet meer terug.

De ander had zoowat elk land onder de zon bezocht, maar toch, meneer, ik zeg maar, daar is maar één Amsterdam.

Toen kwam de maritieme facteur aangestapt met 'n armzalig klein bundeltje mail voor de „Sumatra" met 'r 375 koppen.

Dat is ook nogal de moeite waard, meesmuilde de Friesland-man. En gelijk had ie.

Eindelijk zwaaide motorboot tiktakkend langszij biersloep.

Of we mee mochten.

O, met genoegen.

Dank u.

Koloniale Raad.

Maandag 22 November 1926.

Tegenwoordig: De Ondervoorzitter en negen leden. De Raad was onder de tegenwoordige omstandigheden voltallig; de Voorzitter en één lid zijn nl. uitlandig en er is een vacature. De twee ontwerpen, bij suppletoire begrooting (kosten politie-reorganisatie en duurtetoeslag aan *eenige* hoofdambtenaren) worden naar de afdeelingen verwezen. Mededeeling wordt gedaan van het volgend ingekomen schrijven van den Gouverneur:

„Hierbij heb ik de eer het navolgende ter kennis van Uwen Raad te brengen.

Op een desbetreffende vraag van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën, seinde ik aan Zijne Excellentie, dat er van mij geen nadere beschouwingen omtrent verwerping van het plan inzake watervoorziening te wachten waren.

Van den Minister ontving ik daarna het bericht, dat Zijne Excellentie de uitzending, voor enkele maanden, overwoog van een op dat gebied ervaren Indisch of Nederlandsch deskundige van naam.

De opdracht aan genoemden deskundige zoude strekken om, in overleg met den Ingenieur Molengraaff, de aangelegenheid opnieuw geheel in beschouwing te nemen, teneinde mij te adviseeren omtrent de te volgen gedragslijn.

Op het verzoek van den Minister om hem omgaand mijn oordeel in deze te willen seinen heb ik, na ernstige overweging, gemeend Zijne Excellentie te moeten doen weten, dat ik accoord ga met de uitzending van den door hem bedoelden deskundige, evenzeer als met een door hem, in afwachting eener definitieve beslissing, gedachte voorloopige herstelling op de ontwerpbegrooting voor 1927, der kredieten voor den mijnbouwkundigen- en watervoorzieningsdienst.

Wetende hoe zeer de watervoorziening van Willemstod aan Uwen Raad ter harte gaat heb ik gemeend U met een en ander in kennis te moeten stellen."

Besloten wordt dit schrijven in de afdeelingen te bespreken en te behandelen. Nu wordt overgegaan tot het verkiezen van twee candidaten ter voorziening in de vacatüre-PENSO. Met *algemeene* stemmen wordt als eerste candidaat gekozen de Heer JOSSY COHEN HENRIQUEZ. Vervolgens wordt als tweede candidaat gekozen de Heer A. D. CAPRILES.

Naschrift van de Redactie.

Hiermede komt dus de kwestie-watervoorziening in een nieuw stadium.

Z.E. de Minister is voornemens een op het gebied van watervoorziening ervaren Indisch of Nederlandsch deskundige van naam voor enkele maanden uit te zenden, om in overleg met Ir. Molengraaff de zaak nog eens geheel opnieuw te bestudeeren.

Blijkbaar bestaat er bij de Hooge Regeering in het Moederland in deze zoo dringende aangelegenheid meer voortvarendheid, dan bij onze Koloniale Regeering. Van Z. E. den Gouverneur, toch, waren geen nadere beschouwingen meer te verwachten.

Ook meer tegemoetkoming aan de verlangens van den Kolonialen Raad. Want nooit is het vertrouwen van den Raad in den Heer Molengraaff bijster groot geweest. Meermalen heeft men erop aangedrongen, het advies in te winnen van een ter zake en ter plaatse deskundige.

Bij de behandeling van de Curaçaosche Begrooting voor 1926, in de Tweede Kamer, heeft de heer IJzerman er reeds opgewezen, dat de Kol. Raad er op had aangedrongen over het plan-Molengraaff het advies in te winnen van een erkend vakman op geologisch gebied, — en dus niet alleen het advies van een waterbouwkundige specialiteit als prof. Kraus.

De heer Van Vuuren sloot zich hierbij aan.

Doch de Minister meende te kunnen volstaan met te antwoorden, dat de heer Molengraaff een geoloog is, die zijn studies met eere volbracht heeft, en daarom zeker beter op de hoogte is dan de leden van den Kolonialen Raad.

Tot twee, driemaal toe is daarop door den Kol. Raad, zoowel in het „Voorloopig Verslag" als bij de openbare behandeling der Begrooting v. h. jaar 1927 den Gouverneur het verzoek gedaan om het advies van de C. P. I. M. te vragen. Doch telkens werd daarop geantwoord dat het niet in de bedoeling van het Bestuur lag dat te doen.

Nu doet de Minister zelf het voorstel tot uitzending van een *ervaren deskundige van naam.* En de Gouverneur verklaart er zich accoord mee.

Jammer dat de Regeering zich niet 6 jaar geleden op dit standpunt geplaatst heeft, in plaats van een duur departement van watervoorziening en mijnbouwkundigen dienst op te richten. 't Zou heel wat kostelijken tijd en nog kostelijker centen hebben uitgespaard. En wellicht waren we reeds lang een waterleiding rijk geweest, die klinkt als een klok.

Doch met gejammer komen we niet verder. Integendeel, zijn we Z. E. den Minister dankbaar, dat de zaak weer aan 't rollen is; en laten we hopen, dat zij op een flink-degelijke wijze wordt aangepakt.

't Kan, dat heeft de C. P. I. M. getoond.

't Moet, daarvan is iedereen overtuigd.

Welnu dan, fiat!

Wij wenschen den *ervaren deskundige van naam* reeds bij voorbaat, van harte welkom.

Officieele Berichten.

(van de vorige week.)

Gustaaf Monsanto, vuurtorenwachter op Klein-Curaçao, is, wegens ziekte, een maand binnenlandsch verlof verleend.

J. W. Tschumie, seinner op het fort Nassau, is, wegens andere redenen dan ziekte, zeven dagen vrijstelling van dienst verleend; en Delfincio Asman tijdelijk belast met de waarneming der betrekking.

De heeren G. J. Eybers en Mortimer A. Correa zijn herbenoemd als leden van den Voogdijraad op Curaçao.

Den tijdelijken agent van politie 2e klasse B. Paulo, is eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

Den schrijver ten postkantore alhier J. P. Maal, is op zijn verzoek, eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

Julio Winklaar, is tijdelijk belast met de functien van hulp-vuurtorenwachter op Klein-Curaçao.

Jozef Martinus is benoemd tot tijdelijk boschwachter 2e klasse op Bonaire.

Al heel spoedig doemde op, als 't silhouette van 'n grijs massaal, drijvend, dreigend forteresse, Hr. Ms. Kruiser „Sumatra."

Aan boord verwelkomd door den katholieken aalmoezenier, Pater Verhoeven.

In z'n hut over Holland geboomd, en 'n heerlijk kopje mokka gedronken.

Bier was besteld, ijsbier, je reinste tractatie voor 'n Hollander op de Curaçaosche buitenposten, voor wien ijs 'n ongekende weelde is; maar de matroos, die de koffie bracht, beweerde dat 't er niet was.

Ik keek 'm 'ns ongeloovig aan, zei echter niets, schoon ik verging van den dorst, nà mijn 15 mijlen rit in zengende zonnebrand. In de koelkast van 't pygmee'tje KXIII heerschte echter 's morgens vroeg al, 'n noordpooltemperatuur.

Never mind!

En willen we nu de boot 'ns gaan bekijken? zei P. Verhoeven.

Noode stond ik op, want fameus geanimeerd was de conversatie, maar frisch aan den arbeid was de zaak, want er moet copie zijn, letters, heel veel letters, komma's en punten, volzinnen en bijzinnen en toch weer geen onzinnen, massa's woorden, bij-, voeg-, tel- en zelfstandige naamwoorden voor den Moloch, die onverzadelijk inkt zwelgt en spuwt, en pers heet.

P. Verhoeven was zoo vriendelijk ons aan den heer van Leeuwen, officier v/d Marine Stoomvaardienst voor te stellen met 't verzoek ons 't een en ander v/d „Sumatra" te laten zien.

En nu ik aan 't vertellen wil gaan, wat die geachte heer van Leeuwen zoo onvermoeid en met zooveel toewijding ons trachtte duidelijk te maken, nu begint 't me weer voor de oogen te schemeren, precies als toen ik 'n zwakke poging waagde in een mijner vorige artikels 't intérieur v/d Holl. duikboot KXIII te beschrijven.

Daar in de K-XIII was al dat technisch gewirwar meer compact, meer in pastille-vorm, hier op de „Sumatra" alles even gigantesk, massaal, overdonderend.

Zal er mij daarom niet aan wagen, U al de technische wonderen, verscholen in-en-boven Sumatra's gepantserd ingewand, zelfs niet in 't vâge uit te stippelen, dat is werk van boven-de streep-mannetjes. Ik in mijn souterrain littérair, causeer er maar zoo'n beetje op los, geef al babbelende de indrukken van mijn bezoek weer, en je bereikt er mee, wat je bereiken wilt, je wordt gelezen, of ze 't met je eens zijn, ja of neen, is 't niet zoo?

In de gezellige knusse huiselijke hut van den Heer van Leeuwen eerst blauw-wit projet v/d „Sumatra" in doorsnee en niet-doorsnee vluchtig in oogschouw genomen.

Toen op 't pad.

Voor mij, zesvoeter, dreigden van alle kanten tusschendeksche schedeldeuk-gevaren.

Waarom bouwen de scheepsbouwers niet 'n beetje royaler de hoogte in?

Zes voet is toch feitelijk *je* maat: op de New-Yorksche Broadway ontmoet je ze bij duizenden.

'n Mij passeerende matroos mompelde zoo iets van „kopkussen."

Beleefd is anders, maar practisch gezien, was 't wel.

Linksom bij de deur van 'n gasoline-bewaarplaats, die 'n jovjale dikkerd in 't blauw voor ons ontsloot, zat een jong matroosje te typen, vliegensvlug tikten z'n vingers de toetsen.

Typten blijkbaar de wireless-berichten, zoo juist ontvangen.

Kwam ons achterop geloopen.

Of we van de krant waren?

Ja, dat waren we.

Wanneer die krant uitkwam?

Zaterdag.

Of ie ook 'n exemplaar kreeg?

Redacteur Verriet beloofde 'n pakje kranten aan boord te sturen.

En al dien tijd beenen we over t' decimeter-dikke pantserdek. Daaronder was al 't vitale-gedoe van 't schip geborgen, kruit vooral en ammunitie, — bier weet ik niet,— dat door buisleidingen van koude lucht op temperatuur gehouden werd. De drie schroeven v/d „Sumatra" worden gedreven door turbines, stookolie is 't vettige souple materiaal waarmee geheel de zaak er van doorgaat met 'n 18 mijls vaartje. In den pantsertoren hoog aan dek, kan de commandant geheel de boot electrisch besturen, de verschillende vuurmonden electrisch afvuren, enfin, manoeuvreeren met z'n schuit, precies zooals ie wil.

Wordt, wat mogelijk is, z'n pantsertoren, door 't vijandelijk geschut in mekaar geschoten, 't komt er niets op aan. Door 'n verticale koker, daalt ie af tot onder den pantsergordel in precies zoo'n zelfde compartiment, en met 'n ander stel electrische knoppen en handels bestuurt ie weer even goed z'n schip, en braakt weer dood en verderf uit z'n kanonnen in de vijandelijke linie.

Hoop, dat 't nooit noodig zijn zal.

Op brandgevaar is de „Sumatra" beter berekend, dan mijn buitenpost San Willibrordo.

Overal kranen en slangen, zelfs 'n complete foamite-installatie, wat wil je meer?

Ook frissche ziekenkamer bezocht, waarin een patient met gebroken been 'n jonge kerel nog, had met 'm te doen.

Ziekenoppassers toonden ons vol trots keurige apotheek en operatiekamer. 'n Rijtje kiezentangen schudden pijnlijke herinneringen bij me wakker.

Pijn*loos* trekken, humbug, larie, hoor!

Heerlijke snertgeuren doorkietelden mijn neushaartjes, we waren bij 't kombuis. Had best mee willen lepelen. 'n Reuze-schaal met nassi-goreng stond ook al klaar om verschalkt te worden. Bekoorde me minder, ben niet Indische-rijst-tafelachtig aangelegd; 't is me te sybarietisch.

't Bakzeuntje kwam al aanstappen, om met de snert er van door te gaan; smakelijk eten, allemaal.

Electrisch aardappelschilmachine bewonderd, maar ze ging niet. Zou iets zijn voor 't St. Elizabeth-hospitaal en pensionaat Welgelegen, als ze ging.

Muziekcorps ook aan boord, 't echter niet hooren toeteren, ook de 10 kanonnen van 15 c. m. en de vier van 7½ gaven geen asem! Twee hydroplanes behooren eveneens tot de uitrusting v/d „Sumatra"; hun standplaats aan dek, naast hyschmachine werd ons aangewezen. Zijn linea recta naar Batavia gestuurd, wat me speet, want kans om 'ns mee de lucht in te gaan is nu ook verkeken.

't Massieve van 'n reserve-schroefblad imponeerde me.

Was gemaakt in Deptford. Made in Engeland.

Waarom? Kunnen wij dat in Holland, kan „Werkspoor" dat niet? Ook vernam ik met verbazing dat onze „Sumatra" geprojecteerd is door de Germania-werf te Kiel. Made in Germany. Nog eens, kunnen onze hollandsche ingenieurs dat niet?

Dacht, dat de „Sumatra" geheel al 'n product was van de hollandsche industrie.

Dat zulks niet zoo is, valt me ontzettend tegen.

Hoop, dat onze volgende nieuwe kruiser van top tot teen *hollandsch* fabricaat zijn zal.

Maar dat kan niet, Jan Paul.

„Niet kunnen," staat niet in mijn dictionnaire.

't *Moet* kunnen.

Maak mij maar 'ns minister van marine, — je zult 'ns zien.

't Was bijna 12 uur, tijd voor lunch.

Bij den valreep afscheid genomen van onzen vriendelijken cicerone, wien nogmaals onze cordiale dank voor z'n prettig, leerzaam, interessant geleide.

P. Verhoeven ging met ons mee in 't motorbootje.

Is U zoo nogal tevreden over de mannetjes? vroeg ik zoo langs mijn neus weg.

O zeker, 't zijn *allemaal goeie* bengels, jongens.

Let 'r 'ns op, als hij ooit tot aalmoezenier bij het O. I. leger wordt benoemd, dan ontpopt zich uit den door-goedhartigen Pater Verhoeven 'n II Pastoor Verbraak.

Ben uitgepraat.

Wensch H. M. Sumatra 'n voorspoedige reis de wereld om, en de mij zoo dierbre onderzeeboot.

God speed en van harte."

JAN PAUL.

San Willibrordo

Nov. 23/26.

Berichten uit de Kolonie

Welkom.

Woensdag middag is per S.S. *San Juan* van de *Red D Line* van Amerika terug gekeerd onze Apostolisch Vicaris, Mgr. M. G. VUYLSTEKE.

Mgr. heeft er het Internationaal Eucharistisch Congres van Chicago bijgewoond, en daarna de vele vrienden en weldoeners van onze Missie een bezoek gebracht. Mgr. heeft ook een bezoek gebracht aan het Tehuis voor R. K. Curaçaosche Zeelieden, „St. Peter Claver's Rest" en is te New-York plechtig gehuldigd door de vele katholieke families der Bovenwindsche eilanden, die in Amerika een bestaan zijn gaan zoeken.

De Directie van de *Red D Line* heeft Mgr. de grootst mogelijke hoffelijkheid betoond.

Aan onzen hoog-vereerden Bisschop onze eerbiedige welkomstgroeten.

* * *

Dezer dagen komen de Eerw. Fraters ROMUALDUS en BEATUS per S.S. *Hermes*, na eenige maanden vacantie uit Holland hier terug. Hartelijk welkom!

H. M. Sumatra.

Maandag a. s. zal Hr. M's *Sumatra* de reis naar Oost-Indië vervolgen.

Zoowel het Gouvernement, als de C. P. I. M. en de Curaçaosche Burgerij hebben hun best gedaan, om voor de Etat Mayor en de bemanning het verblijf op Curaçao zoo aangenaam mogelijk te maken.

Feesten, bals, muziek en bioscoopavonden zijn er georganiseerd door Z. Exc. den Gouverneur, de C. P. I. M. de Militaire Cantine, de Vereeniging „Apostolaat ter Zee" afd. Curaçao, de Clubs „De Gezelligheid" en „Curaçao", en de Cur. Sport Club. Het ligt zeer zeker niet aan Curaçao als het verblijf van de *„Sumatra"* niet alleraangenaamst geweest is.

Wij wenschen Comandant Kolonel Ihr. SCHORER, zijn Etat Mayor, en bemanning van de „Sumatra", als ook aan de geestelijke verzorgers, den Zeer eerw. Pater TH. VERHOEVEN en den Zeereerw. Heer DR. W. J. M. ENGELBERTS, Hervormd Predikant, van harte een voorspoedige en prettige reis, en behouden aankomst in Soerabaya.

Isla-booten.

Wat wij veertien dagen geleden meldden dat zou gebeuren, is reeds een feit geworden. Verleden week is 't ingegaan dat de Isla-booten, de reis naar Maracaibo en terug in drie, in plaats van in vier dagen doen. Uitgezonderd zijn de booten die varen op de Mene Grandi.

Tarief-Kabel.

Wij hebben inlichting ingewonnen bij MR. DESCHAMPS, Directeur v. d. Fransche Kabel, alhier, en mochten vernemen dat het tarief voor kabeltelegrammen naar Holland, per woord fl. 3.12½ bedraagt.

Frasca.

Deze nieuwe Isla-boot hier verleden week gearriveerd. en is reeds in de vaart op Maracaibo. De *Lucita* wordt eerstdaags verwacht.

Over de tewaterlating van de „Frasca" schrijft *De Tijd*

Het dubbelschroefstoomschip „Frasca", gebouwd bij de Werf Gusto, firma A. F. Smulders te Schiedam, werd heden aldaar met goed gevolg te water gelaten.

Het schip is gebouwd onder Lloyd's speciaal toezicht in de klasse A. I. „with freeboard" & carrying petroleum in bulk" voor rekening van de Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij en is bestemd voor de vaart tusschen Venezuela en Curaçao.

De afmetingen van het vaartuig zijn: 305 voet tusschen de loodlijnen bij 50 voet breedte op de spanten en 15 voet aan de zijde. Het zal bij een diepgang van 11 voet 1½ duim draagvermogen hebben van ruim 2300 tons.

De verblijven der officieren en der machinisten zijn in zeer ruime en comfortable ingerichte hutten op het achterdek boven de machine-ruimte ingedeeld, terwijl de logiezen voor de bemanning zich onder het bakdek bevinden.

De verblijven van den kapitein zijn midscheeps op de brug ingericht, waarboven de kaartenkamer zich bevindt.

Voor de voortstuwing zijn in het achterschip twee triple expansie machines geplaatst met een totaal vermogen van ongeveer 1500 I. P. K. waardoor het schip een snelheid van ongeveer 10½ knoop per uur zal kunnen bereiken.

Er is tevens een complete vriesinstallatie aangebracht, alsmede een installatie voor draadlooze telegrafie.

Daar dit schip geheel compleet te water werd gelaten, kan het, na laden en proviand te hebben ingenomen, in het midden der volgende week zijn eerste reis aanvaarden.

Ontwerp-verordening Politie reorganisatie.

De Gouverneur heeft een volledig en breed uitgewerkt plan voor de reorganizatie van de politie bij den Koloniaien Raad ingediend.

Volgende week zullen wij dit plan publiceeren.

Hollandsche Bank voor West-Indië.

Wij vernemen, dat in de op 12 October jl. te Amsterdam plaats gehad hebbende vergadering van den Raad van Commissarissen dezer instelling de balans en resultaten-rekening werden goedgekeurd. Van de behaalde winst werd, na de noodig geoordeelde afschrijvingen en reserveeringen, een bedrag van fl. 75.000.— (vorig jaar fl. 50.000.—) aan de reserve-rekening toegevoegd.

In diezelfde vergadering werd goedgekeurd de benoeming van de Heeren F. J. van Kesteren en J. E. Irausquin tot collectieve procuratie-houders van het Bijkantoor Curaçao.

Wij ontvingen in dank de jaarlijks verschijnende „statement of condition" van deze instelling per 30 Juni, waarvan de cijfers een regelmatigen vooruitgang aanwijzen. Terwijl de aan de bank door derden toevertrouwde gelden stegen tot fl. 4,920,793.— (vorig jaar fl. 4.131.241.—) namen de door de bank uitgezette gelden tot een bedrag van fl. 2.846.907.— toe (vorig jaar fl. 2,329,568.—) en wijzen de beschikbare middelen op eene grootere liquiditeit. De balans sluit met het niet geringe bedrag van fl. 6,236,794.—

Wij verheugen ons in den gestadigen vooruitgang van deze voor Curaçao zoo nuttige instelling, en hopen dat zij steeds meer het vertrouwen van het Curaçaosch publiek moge genieten.

Zwaar gewond.

Een der bootwerkers, A. M., werkzaam aan boord van het SS. *Jan van Nassau*, liggend aan de Caracasbaai, bezig een lading ijzerwerk te lossen voor de C. P. I. M. overkwam Donderdagnamiddag ± 6 uur een groot ongeluk.

Een zware ijzeren puntstaaf, bestemd voor den nieuwen steiger, schoot los uit den strop en kwam beneden in het ruim terecht op A. M., waarbij de punt hem de zijde doorboorde en nog aan de beenen verwondde.

De wond aan de zijde was verschrikkelijk en legde de ingewanden bloot.

In het St. Elis. Gasthuis werd de ongelukkige door DR. BOOGAART verbonden.

Kalenders.

De stroom van kalenders en almanakken is begonnen. De *Haberdashery* van den heer A. DE JONGH, Brionplein, heeft de rij geopend, met een moolen kalender, welks schild de Aanbidding der Drie Koningen voorstelt.

Daarna volgde de Heer A. B. W. LIEDER met een kalender van *Huntley & Palmers* Ltd.

Onze beleefden dank.

Ontvangen.

Wij ontvingen van den Heer Consul van Chili te Curaçao, een economisch overzicht van Chili, gedurende het jaar 1925, versierd met een aantal interessante kieken uit dit land.

Onzen beleefden dank.

SS. Oranje Nassau.

Volgens mededeeling van den Agent der K. W. I. M. alhier, heeft het SS. *Oranje Nassau* op zijn reis naar hier een defect aan de machine gekregen, en is Ponte Delgada (Azoren) moeten binnenloopen om het te herstellen. Waarschijnlijk zal het schip hier 8 dagen later aankomen. De dag van het vertrek uit Ponte Delgada zal nader bekend gemaakt worden.

Expeditie-Suriname.

Donderdag werd uit Suriname het volgende draadloos telegram ontvangen:

Expeditie van Wilhelminagebergte 24 November te Paramaribo teruggekeerd.

Kolonel Kremer reeds vier weken eerder, en is reeds op weg naar Holland; gezondheidstoestand redelijk wel. hadden alleen te kampen met malaria en beriberi De leden zeer vermagerd teruggekomen, voedsel laatste twee maanden gering. Zijn via de Corantyn-rivier teruggekomen en niet zooals de bedoeling was via Brazilie, omreden er geen Indianen gevonden zijn in het binnenland, welke terzijde moesten staan voor vervoer. Resultaat bevredigend. Pater Albrinck is alleen in het Wilhelmina-gebergte gebleven ter opsporing van vreemde stammen Indianen.

Geheel verbrand.

Gisteren nacht half 3 ur is op het fabrieksterrein van de Isla een Surinamer M. L. bankwerker van beroep, door ontsnappenden stoom misleid in een put gevuld met kokenden olie gevallen. Niettegenstaande hij er zeer spoedig werd uitgetrokken, bleek hij van het hoofd tot de voeten over het geheele lichaam verbrand.

Naar het Sanatorium vervoerd, werd hij terstond door Dr. BOOGAART verbonden. De ongelukkige is gehuwd.

Officieele Berichten.

De agent van politie 2e klasse op Aruba S. Hill uit 's Lands dienst ontslagen.

Aan den Adjunct-commies O. Haffmans, werkzaam ten kantore van den Kolonialen Ontvanger alhier, is op zijn verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

Christiaan Hart en Ernesto Henriquez zijn tot tijdelijke agenten van politie 2de klasse benoemd.

Mej. A. M. van der Dijs, is tot tijdelijk schrijfster op Bonaire benoemd en werkzaam gesteld op het kantoor van den gezaghebber aldaar.

Uitvoering Scheepskapel „Sumatra".

De Scheepskapel van Hr. Ms. „Sumatra", onder leiding van den kapelmeester H. BROEKHUYSEN zal Zondagavond, 28 November, van 8 tot 9½ uur een muziekuitvoering geven, in de muziektent vóór het Paleis van den Gouverneur. Deze kapel is eerts half September opgericht, en samengesteld uit onder-officieren en manschappen, allen dilletanten.

H. Broekhuysen, stafmuzikant, kapelmeester
Westerbeek, sergeant-schrijver, 1e piston
Dikkers, bootsman, Es-bas.
v/d Poeg, sergeant seiner, bariton.
Warmolts, matroos 2e klas, 1e piston.
v/d Tuil, marinier 1e klas, 2e piston.
Bakker, marinier 1e klas, 1e trombone.
v. Drongelen, marinier 1e klas, 2e trombone.
Zwijgers, tamboer 2e klas. 2e althoorn.
de Bruin, stoker 1e klas, 1e althoorn.
Hoek, matroos 2e klas, 2e beyel.
Arnoldus, marinier 1e klas, kleine trom.
Wijnsouw, schoenmaker, groote trom.

PROGRAMMA.

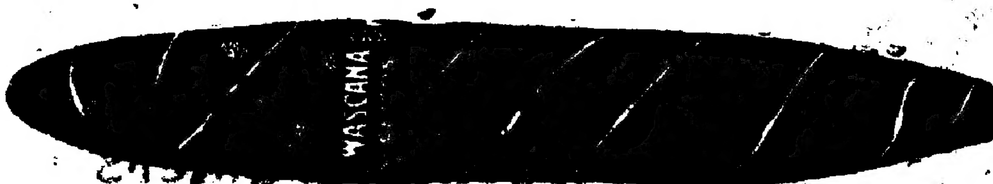
1 a. Wien Neerlandsch bloed.
b. Korast, Psalm 134.
2 Le Matador, Marsch, G. Renaud.
3 Vlaggelied, W. Smits.
4 [illegible] J. R. v/d Glas.

PAUZE.

5. Volksliederen a. Mexico.
b. Cuba.
c. Venezuela.
6. Nos Dilettantes, Marsch, H. Broekhuysen,
7. „De Kleinste" Vaderlandsch lied, J. Beltjens.
8. En Campagne, Marsch M. J. H. Kessels.

Kardinaal Bourne over den Volkenbond.

Vijandige tendenzen tegenover de Katholieken.

De Londensche redacteur van de „*Maasbode*" schrijft uit Manchester:

Eenige sensatie is in Katholieke kringen verwekt door een rede, welke Kardinaal Bourne gehouden heeft op de zeer druk bezochte massa-meeting voor mannen in de Free Trade Hall. In deze rede heeft Z. Em. op zeer duidelijke wijze zijn wantrouwen uitgesproken ten opzichte van den *Volkenbond*.

Daar Engeland geen Katholieke dagbladpers bezit, was het publiek niet in de gelegenheid geweest zich een klaar oordeel te vormen over de beteekenis, die gehecht moet worden aan de offers, welke Duitschlands toetreding geëischt had. Alleen „G. K's Weekly", die steeds opkomt voor internationale Katholieke solidariteit, ook in de wereldpolitiek, en de „Universe" hadden duidelijk te kennen gegeven dat, van Katholiek standpunt beschouwd, het toetreden van Duitschland geen voordeelen bood, opwegend tegen het groote moreele nadeel, dat Spanje's aftreden met zich bracht. De „Universe", ofschoon steeds zeer gematigd in zijn uitlatingen, had de regeering zelf verweten, dat zij haar woord gebroken had. Maar aangezien weekbladen geringen invloed uitoefenen, vergeleken bij de dagbladpers, die een heftige campagne had gevoerd tegen de Madrileensche regeering, welke zich verstout had Spanje's minderwaardigheid tegenover Duitschland niet te Genève te willen proclameeren, meende men ook in Katholieke kringen, dat de jongste gebeurtenissen slechts redenen tot voldoening moesten schenken.

Thans heeft kardinaal Bourne onomwonden verklaard, dat bij de houding van den Volkenbond ten opzichte van de Roomsch-Katholieken ernstig wantrouwt.

Hij herinnerde eraan, dat onlangs een brief in de „Times" verscheen, waarin de nadruk werd gelegd op het belang, dat protestantsche naties een overheerschend aandeel hebben in de beraadslagingen van den bond. Uit dien brief spraken de vijandige tendenzen, welke tegen de Katholieken bestaan. Het uittreden — om niet te zeggen uitzetting — van Brazilië en Spanje vormt een onmiskenbare bedreiging van de onafhankelijkheid van den bond.

Ik twijfel er niet aan, vervolgde de kardinaal, dat er een vijandige stroo ming bestaat tegen het Katholicisme. Ik zou niet willen zeggen, dat een der Britsche vertegenwoordigers hierdoor beïnvloed wordt *). Maar die strooming bestaat. en de vijandige invloed kan slechts worden geneutraliseerd, indien Katholieken uit het Rijk deelnemen aan den arbeid van de League of Nations Union. (Deze bond, waarvan prof. Murray de groote man is, en die onlangs een bestuurscrisis doormaakte, doordat zij de onkieschheid had den beruchten graaf Bernstorff hier te laten spreken, is een machtig instrument van de anti-Latijnsche en anti-Katholieke volkenbondspolitiek, hetgeen mogelijk is, doordat de Katholieken zich tot nu toe begrijpelijkerwijze niet bijzonder tot dien bond hebben aangetrokken gevoeld. Red.)

Ik wensch te constateeren. dat ik de afwezigheid van Brazilië, en, voor zoover wij kunnen oordeelen, het uittreden van Spanje, dat zoo goed als zeker binnenkort zal plaats hebben, als noodlottig beschouw voor de zaak van den volkenbond.

Deze kon schitterende dingen doen, zoolang hij vrij bleef van de tendenzen, waarop ik gewezen heb. De belangen der Katholieke Kerk in deze zaak zijn de belangen der wereld.

Aldus kardinaal Bourne. Duidelijker had Z. Em. moeilijk kunnen spreken!

*) De kardinaal is een zeer hoffelijk man, gelijk algemeen bekend is, en gaat bovendien de geloovigen voor in eerbied voor de mannen, die het wettig gezag uitoefenen. Maar dat Engelands beroemdste volkenbondsman, Lord Robert Cecil, een telg uit het anti-Katholieke geslacht van Salisbury, en broeder van den fellen anti-Katholieken agitator, lord Hugh Cecil, niet als vriend der Katholieken kan worden beschouwd, mogen wij toch even aanstippen.